

Educació, sostenibilitat i consum

Codi: 101639

Crèdits: 6

Titulació	Típus	Curs	Semestre
2500260 Educació Social	OT	3	2
2500260 Educació Social	OT	4	0
2500261 Pedagogia	OT	4	0
2500797 Educació Infantil	OT	4	0
2500798 Educació Primària	OT	4	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Mariona Espinet Blanch

Correu electrònic: Mariona.Espinet@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent extern a la UAB

Júlia Hosta

Prerequisits

No hi ha prerequisits d'accés.

Objectius

Vivim immerses en un sistema que pateix una crisi generalitzada derivada de les activitats humanes que es desgrana en diferents facetes (crisi ecològica i climàtica, econòmica, de cures, política) i altera les possibilitats de sostenir la vida humana en el planeta. El paradigma econòmic hegemònic capitalista és tan poderós que ens impedeix imaginar alternatives on la societat de mercat no sigui l'única manera d'organitzar les relacions socials.

Per superar aquesta mirada estreta hem de plantejar-nos una mirada educativa que promogui una consciència crítica i que faci possible una ecociudadania responsable, compromesa i capaç de prendre decisions sobre la seva vida individual i col·lectiva des d'una mirada de justícia social i ambiental. Aquesta mirada també planteja l'educació d'una manera àmplia, al llarg de la vida i des de múltiples àmbits. Anomenem a aquest procés educació ecosocial o *educació per a la sostenibilitat* oberta al decreixement on, a més, l'educació política, econòmica i ambiental, forçosament interconnectades, es troben a la base. Aquest procés d'ecoalfabetització ens permetrà la comprensió dels sistemes socioecològics, les desigualtats i conflictes derivats des de les mirades i aportacions de l'economia ecològica i feminista

L'educació per a la sostenibilitat és, per tant, un procés clau en la construcció de nous imaginaris i models alternatius basats en la justícia social i econòmica, la sobirania alimentària, el consum responsable, la integritat ecològica, l'economia solidària, els mitjans de vida sostenibles, el respecte cap a totes les formes de vida i valors sòlids que fomentin la cohesió social, la democràcia i l'acció col·lectiva. Serà també important el pensament crític i la perspectiva històrica així com la introducció a altres cosmovisions sobre la relació entre natura, societat i economia.

L'assignatura es focalitzarà en el rol dels i les educador/es així com en l'exploració de diferents perfils professionals que vinculen l'educació, la sostenibilitat i el consum. També coneixerem diferents iniciatives que serveixen com a referents en diferents àmbits de l'educació per a la sostenibilitat i que treballen amb diferents perfils (horts socials, cooperatives, iniciatives comunitàries...). Treballarem a partir de contextos locals, com un hort i la simulació d'una cooperativa de treball, que facilitin la comprensió i permetin incidència en una escala global davant d'uns reptes sense precedents.

Objectius:

- Aproximar-se al marc conceptual i metodològic de l'Educació per a la Sostenibilitat
- Analitzar críticament les problemàtiques socioambientals incorporant-hi les mirades de l'economia ecològica, feminista, social i solidària.
- Reconèixer la importància i la necessitat d'engegar processos d'Educació per a la Sostenibilitat i pel consum en diversos contextos educatius (formal, no formal, informal, participació ciutadana...)
- Conèixer les implicacions de l'Educació per a la Sostenibilitat i pel consum en relació a les competències professionals
- Descobrir diferents iniciatives i projectes locals que treballen per una producció i consum conscient i transformadors des de l'àmbit social
- Aproximar-se al disseny, elaboració i avaluació de projectes i/o materials didàctics en Educació per a la sostenibilitat i pel consum

Competències

Educació Social

- Contextualitzar l'acció socioeducativa en funció dels diferents paradigmes teòrics que han elaborat les ciències de l'educació i en funció del context socio-històric dels individus, grups i institucions.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.

Pedagogia

- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Identificar plantejaments i problemes educatius, indagar sobre ells: obtenir, registrar, tractar i interpretar informació rellevant per emetre judicis argumentats que permetin millorar la pràctica educativa i formativa.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.

Educació Infantil

- Analitzar i incorporar de manera crítica les qüestions més rellevants de la societat actual que afecten l'educació familiar i escolar: impacte social i educatiu dels llenguatges audiovisuals i de les pantalles canvis en les relacions de gènere i intergeneracionals multiculturalitat i interculturalitat discriminació i inclusió social i desenvolupament sostenible.
- Elaborar propostes didàctiques en relació amb la interacció ciència, tècnica, societat i desenvolupament sostenible.
- Generar propostes innovadores i competitives en la investigació i en l'activitat professional.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.
- Promoure l'interès i el respecte pel medi natural, social i cultural a través de projectes didàctics adequats.

Educació Primària

- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.
- Valorar la responsabilitat individual i col·lectiva en la consecució d'un futur sostenible.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar el pensament sistèmic en l'anàlisi de problemes i temàtiques ambientals.
2. Practicar una visió dialògica davant posicions antagòniques relacionades amb els problemes ambientals.
3. Reconèixer els diferents models de sostenibilitat en les propostes educatives.
4. Ser capaç d'establir vincles entre coneixement i accions ambientals i de consum sostenibles.

Continguts

Problemàtiques socioambientals: desigualtats i conflictes. Anàlisi des de l'economia ecològica i feminista.

Nous imaginaris: decreixement, economia social i solidària, consum responsable i sobirania alimentària

Cooperativisme i cooperatives de treball, una organització al servei de les persones.

De l'Educació Ambiental a l'Educació per a la Sostenibilitat: perspectiva històrica, evolució i cartografia de diversos corrents

Educació per a la sostenibilitat: finalitat, objectius, components clau i enfocaments metodològics

Pensament crític en Educació per a la Sostenibilitat i del Consum

Contextos per a l'Educació per a Sostenibilitat. Els horts socials i comunitaris.

Estratègies en educació per a la sostenibilitat i el Consum en diferents àmbits d'intervenció: educació formal, no formal i informal

Competències professionals en Educació per a la Sostenibilitat i el Consum

Disseny, elaboració i avaluació d'un projecte o material didàctic en Educació per a la Sostenibilitat i/o el Consum

Metodologia

El protagonisme en el procés d'ensenyament aprenentatge el té l'alumnat i és sota aquesta premissa que s'ha planificat la metodologia de l'assignatura. Es partirà del coneixement de l'alumnat i es consideren diferents tipus d'activitats per garantir l'atenció a la diversitat i la connexió entre l'alumnat i les competències.

Es treballarà a partir de l'anàlisi i reflexió en petit i gran grup, incorporant dinàmiques i metodologies de l'educació popular. Es prioritzarà el treball fora de l'aula i la descoberta de l'entorn. Es faran visites i classes a l'hort de la facultat d'Educació de la UAB, a horts socials i a diferents iniciatives de l'economia social i solidària. El curs, i bona part de les tasques, es vertebrarà a través de la simulació de la creació d'una cooperativa.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-------	------	--------------------------

Tipus: Dirigides

Es realitza amb tot el grup classe i permet l'exposició dels principals continguts a través d'una participació oberta i activa per part dels estudiants. Alterna estones de treball amb gran grup o petits grups.

38,5 1,54 1, 2, 3, 4

Tipus: Supervisades

Espai de treball en grups reduïts tutoritzat pel professorat per fer l'anàlisi o l'elaboració d'activitats i/o materials curriculars, l'estudi i/o resolució de casos, activitats de camp i/o laboratori, per aprofundir en les temàtiques proposades.

70 2,8 1, 2, 3, 4

Tipus: Autònomes

Anàlisi de lectures, propostes d'innovació didàctica, disseny d'activitats, realització d'informes, anàlisi i resolució de casos, treball de camp

32,5 1,3 1, 2, 3, 4

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà al llarg del semestre acadèmic mitjançant diversitat d'activitats que combinen el treball individual i el col·lectiu. Les activitats i dates concretes de l'avaluació són:

BLOC COOPERATIU (45%)

- Treball en grup cooperatiu 1 (TC1) - 20%: lliurament el 18/11/2020 i presentació el 20/11/2020
- Treball en grup cooperatiu 2 (TC2) - 25%: lliurament el 15/01/2021 i presentació el 22/01/2021.

BLOC INDIVIDUAL (55%):

- Participació - 20%: corresponent a l'assistència* i al seguiment del treball diari de l'assignatura (activitats puntuals)
- Treball de reflexió personal - 20%: lliurament el 29/01/2021.
- Examen presencial individual - 15%: 15/01/2021

L'assistència a les classes és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de classes, en cas contrari no serà avaluat i per tant es considerarà "no avaluable". Els justificants que es presenten en cas d'absència serveixen únicament per explicar aquesta absència, en cap cas són un eximent de la presencialitat.

Per aprovar l'assignatura cal obtenir un mínim de cinc (sobre 10) en cadascun dels blocs d'activitats d'avaluació que s'han definit: el bloc individual i el bloc cooperatiu.

En cas de suspens de l'assignatura, per tal de poder optar al procés de recuperació, s'haurà de tenir un 3,5 de qualificació mínima en la mitjana de l'assignatura. El procés de recuperació constarà d'una prova individual i/o col·lectiva, segons la part suspesa, que permeti avaluar que l'alumnat ha assolit els objectius i competències que es plantegen l'assignatura. La prova de recuperació es durà a terme durant la primera quinzena de febrer 2021.

Per aprovar aquesta assignatura, cal que l'estudiant mostri una bona competència comunicativa general, tant oralment com per escrit, i un bon domini de la llengua o les llengües vehiculars que consten a la guia docent. En totes les activitats (individuals i en grup) es tindrà en compte, doncs, la correcció lingüística, la redacció i els aspectes formals de presentació. L'alumnat ha de ser capaç d'expressar-se amb fluïdesa i correcció i ha de mostrar un alt grau de comprensió dels textos acadèmics. Una activitat pot ser retornada (no avaluada) o suspesa si el professor considera que no compleix aquests requisits.

Seguint la normativa de la Facultat de Ciències de l'Educació en relació a criteris i pauta general d'avaluació (Acord Comissió Ordenació Acadèmica, 4 juny 2014), la còpia o plagi, tant en el cas de treballs com en el cas dels exàmens, pot representar suspendre l'assignatura. Es considerarà que un treball, activitat o examen està "copiat" quan reproduïx tot o una part del treball d'un/a altre/a company/a. Es considerarà que un treball o activitat està "plagiat" quan es presenta com a propi una part d'un text d'un autor/a sense citar les fonts, independentment que les fonts originàries siguin en paper o en format digital.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen presencial individual	15%	2	0,08	1, 2, 3, 4
Treball en grup cooperatiu	50%	4	0,16	1, 2, 3, 4
Treball i participació individual	35%	3	0,12	1, 2, 3, 4

Bibliografia

Bibliografia elaborada amb perspectiva de gènere amb predomini d'autores.

França, J (2020). *Retrats de la Barcelona comunitària*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

García Díaz, J. E., Fernández-Arroyo, J., Rodríguez-Marín, F. y Puig Gutiérrez, M. (2019). Más allá de la sostenibilidad: por una educación ambiental que incremente la resiliencia de la población ante el decrecimiento/colapso. *Revista de Educación Ambiental y Sostenibilidad*, 1(1), 1101.

García Jané, J. (2016). La economía del futuro debe ser social y solidaria. *Oikonomics: Revista de economía, empresa y Sociedad*, 6, 56-63..

Herrero, Y. (2012) Propuestas ecofeministas para un sistema cargado de deudas. *Revista de Economía Crítica.*, 13, 30-54.

Herrero, Y., Cembranos, F. y Pascual, M. (2011). *Cambiar las gafas para mirar el mundo*. Madrid: Libros en acción

Llarena, G.; Espinet, M. (dir) (2015). *Agroecología Escolar, Fundamentación teórica y estudio de casos sobre el desarrollo de los huertos escolares con el referente de la agroecología*. Tesis, UAB.

Llarena, G.; Espinet, M (2017). *Agroecología Escolar*. Barcelona: Pol-len edicions.

Martínez-Alier, J. (2002) *The environmentalism of the poor: a study of ecological conflicts and valuation*. Cheltenham: Edward Elgar.

Martínez-Alier, J. (2008). La crisis económica, vista desde la economía ecológica. *Ecología política, cuadernos de debate internacional* (36), 23-.33.

Mayer, M i Mogensen, F (2007) Marc d'educació crítica, a M. Mayer& S. Breiting; F. Mogensen; & A. Varga (Eds). *Educació per al desenvolupament sostenible*. (pp X-Y). Barcelona: Graó.

O'Neill, Fanning, AL, Lamb, WF et al. (2018) A good life for all within planetary boundaries. *Nature Sustainability*, 88 (95).

Pérez Orozco, A (2015). Prólogo: palabras vivas ante un sistema biocida, a G. Kallis; , F. Demaria & G. D'Alisa (Eds.) *Decrecimiento. Vocabulario para una nueva era*. Barcelona: Icaria Editorial

Sauvé, L (2014). Educación ambiental y ecociudadanía. Dimensiones claves de un proyecto político-pedagógico. *Revista Científica ISSN 01242253*, 18, Bogotá.

Sauvé, L (1999, 2005). Uma cartografia das corrientes em educação ambiental. (p. 17-46). A Sato, M.et Carvalho, I. (Dir.). *Educação ambiental -Pesquisa e desafios*. Porto Alegre: Artmed.

Scheidel A, Del Bene D, Liu J, Navas G, Mingorría S, Demaria F, Avila S, Roy B, Ertör I, Temper L, Martinez-Alier J. (2020). Environmental Conflicts and Defenders: a global overview. *Global Environmental Change* 63 (2020). <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2020.102104>

Tempe, L, del Bene, D i Martinez-Alier, J (2015). Mapping the frontiers and front lines of global environmental justice: *the EJAtlas*. *Journal of Political Ecology* 22, 255-278. http://jpe.library.arizona.edu/volume_22/Temper.pdf

The Worldwatch Institute (2017). *Educación ecosocial. Cómo educar frente a la crisis ecológica*. Barcelona: FUHEM Ecosocial, Icaria.

NOTA: al llarg del curs es podrà recomanar altra bibliografia que es cregui adequada.